

LO CAMP DE TARRACONA

PERIÓDICH CATALANISTA

Any 5.—Núm. 212.—Diumenge 4 de Setembre, de 1904.

LO QUE VOLÉM

«Volém la llengua catalana ab carácter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públichs: volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi á la organisiació interior de nostra terra: volém que catalans sian los juegues y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instància'ls plecs y causas: volém ser àrbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y estableint que la reserva regional forosa presti servei tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de la Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897).

Procediments perillósos

Quin dubte hi ha que certa gent que diu republicana ha arribat a llochs y ha conseguit càrrechs que may per sos esquifits mèrits hauria pogut obtindre, y que l'enlairament d'aït gent és degut a que sempre han comptat ab los vots d'aqueixa massa obrera que, en tot y per tot, s'ha pòstat al costat dels *redemptors* del poble?

Però si aqueixa massa ha ajudat a l'enlairament de certs *apòstols* republicans, no és pas motiu pera que puga dirse que siga per convicció adicta a las idees que tenen, o fan veure que tenen, semblants *redemptors*, donchs, és més que probable que, qualsevolga altra gent que encara que no's digués republicana però que prediques ab los mateixos tòns y que l'essència de las seves prèdicas fòs la mateixa que emplean aquells pera afalgar als obrers, obtindria igual o parescut resultat que han conseguit los que s'anomenan pares dels obrers.

Emperò, és prudent, és convenient pera fer adeptes a una idea, siga la que vulga, omplir d'afalachs als obrers de la manera que ho han fet los capdansers de la política republicana? Creym' y és evident que no, perquè aquests mateixos n'están tot- can los resultats negatius.

Els, pera ferse sevias las masses, han tingut que predicar ideas utòpicas y fins disolvents y férlos hi promesas irrealsibles que quan los obrers se'n han adonat de que no eran complertes han dubitat de la bona fe dels que les feran y tot empeñintse d'haver fet cas d'aquella gent, han promogut discussions dintre's clubs fraternals que han deixat molt mal parats als capitostos que prometeren lo que no podian ni estaban en situació de cumplir.

Els per això que'n dol a l'ànima quan veym' que hi ha qui té frisansa pera que l'element obrer vinga al nostre costat y que desitja que sense reparar ab medis se procuri fer nosnostres aquellas masses. No, no és ab afalachs com devem atraurens a la classe obrera, perquè si seguissim los mateixos procediments que han empleat los pseudo-republicans, fòra segur que corrirem la mateixa sort que aquests y, a més, desacreditariam la puresa del nostre programa que no'n permet tindre pressa, ni desitjos veements d'obtindre càrrechs públichs, si pera obtindrels s'ha de recorrer a manyas de mala llei.

Treballèm, sí, pera fer agradosas las nostras doctrinas a la classe obrera y pera que vinga al nostre costat, però no ab procediments enganyosos ni prometens més de lo que podèm donar; comensem per educarla material y políticamente, y un cop això conseguit, ella mateixa obrirà'l ulls y mateira a aquesta gent sectaria que li predicava ideas esbojarradas y que en lloc de desitjar lo benestar de l'obrer, demostrava que sols la preocupa viure ab l'esquena dreta, ab l'ajuda d'aquell.

l'ensenyança oficial

VII

Es verdaderament brutal la tensió intelectual a que s'obliga al noi en las escoles. No volém entrar en los sistemes d'ensenyança, que usan los mestres espanyols, no tenim competència; sols nos permetrem posar de manifest algun que altre contrassenyalit faciliissim de desterrar y que dependeix de l'iniciativa única del mestre.

No's pot mirar ab tranquilitat lo fet de que's perdin uns quants anys, que ben empleats donarian fruits admirables, en un barnys lleugerissim d'instrucció rutinaria.

Pera'l noi de poble, destinat desde

son naixement al treball manual, opera'l de ciutat que's troba en las mateixas circumstancies, l'estudi de l'idioma castellà, a Catalunya, és purament secundari, és un luxo de coneixements, mellor dit, tindrà que ésser aixís.

Los mestres, penetrantse bé de l'importància capital del seu sagrat ministeri, hauran de demostrar prácticamente que comprenen a què van a estudiar los noys pobres, això és, hauran de veure que hi van a aprendre, en lo menys temps possible, la major cantitat de coneixements útils, indispensables a la vida, y a adquirirlos ben sólidament; y què'l mellor llençatge, pera satisfer sa justa fam de aprendre, és lo propi, lo que no requereix esforç d'inteligència naixent, poch preparada pera la lluita que van a establir entre la fosc or la llum. Los fruits d'aqueix racional sistema d'ensenyança seràn ràpits, segurs y agradables, agradabilíssims, al mestre entusiasta y al pobre noi. La carinyosa corrent s'establirà entre un y altre y això seria lo fonament sólit d'un poble modern, perquè si ab poch esfors s'apren, s'adquireix ab això'l desitj de saber més, desitj que creix sempre y que sols minva devant de l'exposició feta en llençatge estrany forzosament difícil d'entendre... jal qui no'l sab!

Mes què dièm serían, ja són; ja coneixèm escoles ahont això's practica y los fruits superan lo esperat, y'l mestre és l'idol dels deixables, y pendrà com precocitats, veient la suma de coneixements que posseeixen, lo que és resultat racionalíssim de aqueix sistema, y veuriàs ab quin goig y facilitat ordenar dintre son cervell, las criatures, ideas que nos han costat a nosaltres anys de pesada esclavitud intel·lectual. Cítimé una, bona del professorat català, l'escola que'l Sr. Flos y Calcat, té a Barcelona.

Lo noi pobre va a l'escola més que a instruirse a educarse; la seva biblioteca, la seva carrera, són las llevors que'l mestre plantarà al seu cervell, que ell recullirà ab amor y coneurà sempre, donchs, las aplicarà tota sa vida.

Esteu ben segurs, mestres catalans, que si parlau en català als vostres deixables, si'l ensenyau cosas que puguin ells comprobar desde'l primer dia, lo vostre nom, lo vostre sacerdoti serà'l més estimat de tots, s'reu ídols, pares dels pobles, y fins vostra vida serà econòmicament molt menys miseriosa que en l'actualitat.

Es cosa sabuda que pera l'estudi d'idiomas lo mellor sistema és lo comparatiu, molt més, quan aquests tenen lo mateix origen, més o menys remot, com los passa al català y al castellà; també és sapigut que quan més s'esmeril'l coneixement de l'idioma propi, major facilitat se té pera adquirirre d'altres. Y no hi ha que dir que l'estudi dels idiomas és una espècie d'ensenyança superior, una ensenyansa no esencial pera las escoles d'instrucció primaria, indispensable solzament pera'l que han d'estudiar una carrera a Espanya, y encara això és fill del centralisme abusador que hem tractat de demostrar que no'vetlla, jni de bon tròs! pera desterrar l'incultura de l'Estat espanyol.

¿Qué ha de fer, donchs, lo mestre català a Catalunya pera conseguir fruit del seu treball? No solzament ensenyuar exclusivament en català als noys catalans, sinó perfeccionar l'idioma, ferlo comprender en lo sentit grammatical, ensenyuar gramàtica catalana. No és exclusivisme això, no és apassionament, ni molt menys odi a l'idioma castellà; molt al contrari, d'esta manera, l'estudi d'aqueix idioma últim se faria ab molta major facilitat, y en menys temps de l'empletat ara, se sabrian perfectament los dits idiomas, però aqueix estudi lo faria'l qui volgués, lo qui'n tingués necessitat, lo qui'n veges utilitat d'adquirirlo. Los sistemas d'imposi-

cio no condueixen a res, tant és aixís que molts homes de carrera abandonan lo castellà casi en absolut un cop sortits de l'Universitat, perquè, ben sabut és de tothom, que en llibres castellans no hi ha que anar a buscar los progresos de la ciencia, y altres l'abandonan precisament com a protesta de la forma imperativa y irracional del seu estudi.

Es que ab lo sistema actual d'ensenyança se sab b'el castellà? Se parlarà y escriurà més o menys b' a forsa de pràctica, però racionalment no se sab. Es que hi ha ningú capás d'atrevisse a dir que ensenyant en castellà a catalans, se'l educa y se'l instrueix mellor? Sols, qui s'atreveixi, ho pot fer sistemàticament. Creuen los mestres de Catalunya haver cumplit sa missió torturant los cervells dels noys a forsa de gimnasia purament local, may intel·lectual, tal com avuy se practica? Quants n'hi deu haver ab remordiments! S'explican los mestres de Catalunya la resistència dels pares a portar los noys a estudi, l'apàcia o resistència d'aquests, lo poch resultat dels esfors que creuen fer ensenyant? No trobarán l'explicació en altra rahó que en lo no ensenyuar en català, y coneixements lo més pràctichs possibles. ¿Que això és una conclusió massa radical? Preguntieu, preguntieu, al verdaderament apostol Sr. Flos y Calcat pel resultat, per la marxa del seu sistema; preguntieu a sos deixables, als pares de aquests. Es admirable la corrent de simpatia, amor, y agrément que's uneix a tots! Es sorprenden la calitat y cantitat de coneixements que adquiereixen los noys? No'l creguèu un enemic sistemàtic de l'idioma castellà, tan al contrari, que un dels lletreros dels balcons, diu textualment: «Ensenyança racional del idioma castellano». Racional jek!

Quants y quants mestres de Catalunya senten la necessitat de fugir dels motllos antics a que venen obligats per la mà de ferro y esperit mesquí d'uns governs que tant malament entenen la germanor dels pobles! Quants entusiastas hi ha que posarian tot son valer, tot son amor al sacerdoti a que perteneixen, ab estudis propis que sorprendrían, fruits d'una observació detinguda y d'uns cervells cultivats y superiors! Què rarissims serian los contraris! Donchs que'ls deté?

Sí, què vos deté, mestres de Catalunya? què vos impideix donar sortida a l'amor a l'ensenyança racional? què vos priva de cumplir ab vostre deber? què és que detura vostre potència educadora? què priva d'iluminar las intel·ligencies plenes de fosc? què pretén mantenir y fins aumentar l'incultura de nostra Catalunya sempre progressiva, sempre ab fam de saber?

Es vostre caracter oficial? jc'n las miseria ab que vos pagan, o prenen pagarsos, lo sagrat de vostre trebal? Deixeu'l d'una vegada, aqueix càrrec oficial que tants sacrificis morals y materials vos exigeix y tant malament vos recompensa. Abandoneu als nobles impulsos que vos inspira'l càrrec vostre, verdader càrrec de conciencia, y confieu en lo regoneixement de tot un poble que no vos abandonará y sabrà correspondre a vostra alteza de miras. Siguéu ben pràctichs! Siguéu ben humanitaris!

CARBONELL DE ROTALDE.

Lo naixement de l'herèu rus

En veritat que'l Tzar està d'enhorabona. Fins ara, havia sigut un dels homes més desgraciats, conscient de la seva falsa posició, derrotat per una gent que ell creu inferior en poder y desposeida de cap encàrrec divi, abandonat per la Provïdència que fins li havia negat un herèu, quina existència pogués assegurar sa successió y terminar totas las caba-

las, las intrigas y vagas ambicions que sempre regnan en las reials famílias quan hi ha manera de disputar la corona.

Ab lo naixement d'un infant la vida del Tzar és més segura y la Tzaria torna a recobrar sa influència sobre de la Cort que la seva persistència falta de no tindrer més que fillas havia disminuit en gran manera. Los grans ducs quedan relegats a sa anterior posició de cabalers de l'Imperi y'l poble, supersticions de sí, se mira ja a Nicolau II ab millors ulls, com si'l cel volgués anar retornant los especials favors que sempre ha otorgat al sobirà dels ortodoxes.

Se comprend aixis que'l Tzar, satisfet, hagi fet plouer sobre'l cap de son fill una inmensitat de comandaments militars, entre ells, una vintena de nomenaments de coronel de regiment y'l de quefe dels cosacs del Don. Respecte a la continuació del barbre sistema autocràtic, creyem que'l naixement no farà més que reforçar lo Tzar en son desitj de guardar y mantindrerlo incòlum, puig se creu, devant de Déu, responsable dels destins y salvació de l'Iglésia ortodoxa. No la pot compartir ab ningú aquesta missió y per això no pot abandonar aquesta política repressiva y barbre que li permet defensar un fideicomis llegat per Déu, convertint la monarquia russa en una teocracia. Asegim a n'ixò que prevaleix l'idea de que la repressió salva la vida de l'Emperador y que aquests sempre han desitjat vivament poguer viure fins que l'herèu estés en disposició de governar, y veurem que Russia està en ben tristes condicions pera fer anar endavant lo ben petit moviment iniciat cap a la llibertat. La gent continuará sent enviada a Sibèria sense formació de causa y la critica será encara proibida baix las més severas penas.

Aquesta política no pot portar més que desastres; deixaixar com a conseqüència l'Emperador alemany amo y senyor de tot lo continent, gràcies a una por vergonyosa de la guerra; encoratjarà al turch a probar d'estrenyer un xich més las roscas de son sistema horrible en sos vells dominis, y finalment, si s'ha de creure l'història, farà surgir un soldadot que, per dret de conquesta, se fassi amo y que per salvar sa propia reputació no podrà permaneixre inactiu, tornant a remoure'l món ab guerras desastrosas. Això és lo que succeix a França.

Està en l'interès de la civilisació que Russia sia liberalizada; això impossibilitaria la dominació germana, la resurrecció del poder turch y també la reproducció d'una invasió de barbes, representats per milions de russos manats per un general conqueridor que passaria a pillatge tota l'Europa civilizada.

Es nostra impressió, també, que'l naixement de l'herèu rus és desfavorable pera la pau en l'actual guerra.

No hi havèm confiat mai en que las victòries japoneses portessin, necessàriament, com a conseqüència, la pau.

Lo Mikado és massa lluny dels centres del poder rus pera obligar-lo a que's resigni ab sa desfeta, y si'l poble rus aguantá'l necessari sofriment, lo govern s'aturarà a Karbin; que és massa lluny pera un invasor de l'Est, y allà tornarà a formar un nou y probablement més fort exèrcit que és creurà més ferm y lleuger que lo que's japonèsos puguen oposar, comensant, allavors, una segona campanya. Tot és possible de creure d'una gent tan obstinada y vanitosa com ignorants, y com que sos quefes y'l Tzar mateix pensan aixís, és natural també que'l poble ho vulgi creure. La superconfiança en la superioritat de la rassa russa és son distintiu. Tenint de preservar l'autocràcia, no poden admetre com, una vegada aquesta, humiliada per un tractat de pau ab indemnisió, podria continuar ab la plenitud de sus prerrogatives.

Per ara y tant, la qüestió monetaria no és inconveniente pera la continuació de la guerra, y com que's quartos no venen de l'extrèm Est, no hi ha por que per ara se presentin dificultats per aquest costat. Un Tzar ab lo cor oprimit, sense cap herèu, dubtant dels favors del Cel y coneixent lo profond descontent del seu poble, hauria potser pactat per la pau; però en Nicolau II que ha vist sus pregarías escoltadas ab lo naixement d'un fill y firmant un manifest al poble fent saber l'arribada d'un nou sobirà, tenint de Déu sos poders sobre'l russos, no's podrá mai resignar a fer lo que ell consideraria ja com un tractat vergonyós.

Estèm verament espantats de las conseqüències que la continuació de una tal guerra pot portar y per la situació en que va colocant a totas las marines mercants, especialment a l'inglesa. Lo meller dia un ultratge a un barbre nostre pot produir una explosió de sentiments nacionals fent allavars la guerra inevitable. Los russos no'n estiman, puig nos tenen per amics dels japonesos y s'alegran, com criaturetas, quan poden infringirnos algún fastidi sense patir-nos.

De totas maneres, tot nos inclina a profetizar que'l naixement de l'herèu d'el imperi rus allargará la guerra ab pretextes ben fútils y inconvenientes que aturarán per temps considerable la prosperitat europea.

(De l'*Expectator-London*.)

Los mestres

de Tarragona

Catalunya's revifa. Al voltant de la vella soca, castigada per la desratlla y esmotxada pels vents de la desgracia, van eixint frescas y plenes, brotades novelles alimentades ab sava nacional. Còm van creixent y enfonsar la nostra industria, lo nostre comers, la nostra ciència, la nostra mateixa agricultura, y còm van bellament nacionalisant!

Aquests forts rebrots de l'arbre nacional los veu tothom: voleyan als quatre vents capsats de flors primaverals, que serán a l'istiu fruits sanitos. Però allà sota, dins de terra, tancada a les mirades de la gent que no més mira, hi ha encara una altra vida més forta que la de les branques, una germinació més potent y treballosa: les arrels que van minant lo subsol, que alimentan la sava, y ab llur treball ignorat, fan possibles las floridas y las fruitades.

Aquestes arrels són l'instrucció y l'educació y's mestres, que's van aquí revifant y enfonsant d'una manera que consola, mentres als pobles castellans va continuant la gran rutina, y van restant apàtics y morts, moral y materialment, los mestres que hi vegetan.

Aquí's revifan les arrels. Entre's nostres bons patriots hi ha un fort èstat d'opinió—encara que a voltas inconscient y atropellat—a favor de l'educació y del mestre. Y's mestres mestres del Gobern, que en altres regions s'contenten ab ser màrtirs, aquí volen ser també apòstols, y estudian y's mouen y treballan, y fan educació y instrucció y a la fi també fan patria.

Aquesta revifallà potenta de las arrels se manifesta, no ab un que altre mestre que sobre-surt—casos aislats que res proban—sinó ab l'espiritu de còs que va aferrantse entre's nostres mestres públics, ab lo tacte de colzes que van apretant cada dia més, ab aquell esperit *colectiu y de solidaritat* que fa obrar a la majoria d'ells, sentintse ab personalitat y finalitat propias, y multiplicant llurs forces ab las forces dels companys.

Entre no pochs mestres de Girona s'ha treballat—ja vaig parlarne—para fer una *Revista pedagògica*; d'esperit català y orientacions modernes. A

Barcelona's reuneixen a dotzenes los mestres per apendre coses noves, secundant als qui aquí son ànima del moviment, los activissims pedagogchs senyors Vidal-Parera y Udina. Però'ls qui mereixen una felicitació coral, per l'extensió y l'intensitat de son treball, son principalment los mestres públichs de lo que'n diuen *provincia* de Tarragona.

S'ha arreplegat en aquell quartier de Catalunya un estol de pedagogchs que encanta. Coneixedors dels seus devers, de las necessitats y incultura populars y de las orientacions novelles de la ciència educadora, saben lo suficient pera fer tasca seconda. De voluntat ferma y esperit pràcticament català, volen fer feina, aqui hont tants inútils sabiassos s'accontentan ab saber. Y ab activitat incansable, que no reconeix destorbs ni dificultats, fan per allá una fonda y bella campanya, que pot servir d'exemple als demés mestres de Catalunya.

Aquestas activíssimas y patriòticas orientacions d'aquells mestres (deudas, entre altres causes, a l'empenia dels qui feren aquesta generació de mestres joves, lo malauanyat Cluet y l'ilustradíssim ex-professor de la Normal d'allà l'Alexandre de Tudela) devian fer nial d'ulls als governs del centre, que tenen llur vida fonamentada en l'incultura dels ciutadans. Y's paternals tutors nostres enviaren allà d'inspector al celeberrim Tejero, lo botafuegos d'en Romanones en la qüestió de la doctrina, home ignorantissim segons son ridicol procedir, qui, enemic del català y dels moderns avensos y de l'educació racional, ja's cuidá, ab sa autoritat y petitas quixotadas, d'apagar l'entusiasme d'aquell estol de mestres entusiastas.

Bastá que'ls governs enviessin a l'inspectorat ignorant a xalàrselas a una altra insula menys aixerida que la que explotava, y anés a Tarragona l'actual digníssim y sabi inspector (1), pera que renaixessin ab empenia més grossa las activitats d'aquells mestres, y treballessin tots individualment en llur escola, y treballassin junts també, multiplicant llurs fòrsas, per la cultura d'aquell terror que ells han d'alsar y fertilizar.

Y vingueren aquelles hermosas conversas pedagògicas, en que'ls mestres de la província's trasladan a n'alguna vila important, y diserten allà sobre educació y pedagogia. Se'n han celebrat ab èxit brillantíssim y se'n està preparant una de trimestral, continuant aquest actiu pelegrinatge per totes aquellas encontrades. Hermosa campanya és aquesta.

Allà's trobán y estrenyan sas relacions los bons mestres, juntats per la professió, per las ganas de treballar y pel comú desamparo dels de dalt. Allà s'estudian y discuteixen ab casolana ciència las mellors introdubles, implantadas ja algunas de elllas. Allà s'identifican y's confonen autoritats, educadors y educats, rodejant al mestre d'una auriola de dignitat y sabiesa tan necessarias per cumplir sa missió, inculcant al poble's ideals d'educació y de vida, y recordant a las autoritats que hi há quelcom més sagrat que la miserabile política de casinet y la caiguda d'uns governs que's mosfan de l'instrucció popular.

Y aquests treballs colectius no privan pas a aquells mestres models d'una forta activitat individual. Y aixis nos sorprenen de tant en tant ab exquisidas produccions, que es tudiare un altre dia, en Joaquim Pànadès, de Constantí, esperit cultíssim y apòstol incansable, autor d'un projecte de graduació de l'escola dintr de las travas actuals y d'un museu escolar deliciosíssim, segons tots los que l'han vist; en Pau Delclós, de Tarragona; de la fusta dels veritables pedagogchs, autor de la moderníssima *Geografia por el dibujo*; en Cosme Oliva, entusiasta y d'esperit conreitudíssim, director de *El Magisterio Tarragonense*; los esposos Llach-Pi, de Cabra, treballadors incansables en l'escola y en la revista; l'Angelina Castellá, ex-regenta de las su primidas normals, que ha fer una generació nombrosa de mestras, aixeridas, cultas y modernas, esperansa de la nostra terra; la Concepció Fusster y en Pere Aguadé, que estan fent miracles entre'ls parvuls de Tarragona; en Bayer, de Montblanch, autor d'un secon projecte d'extensió pedagògica normalista enfocat de la ridicola y modernista extensió uni-

(1) En Frederick Gómez Pereda s'ha guanyat las simpatías de tots los mestres de Tarragona. No hi ha obra pedagògica que no empenyi y activitati que no ajudi, ab un sentit de pedagogch convensut que mereix la gratitud de tots. Respecte a l'idioma, ell, madrileny, va dir als mestres: «Los idiomas regionales tienen perfecta razón de ser. El que no lo usare para expresar las afecções de su alma, reniega de los tales que le vieron nacer. Todo buen maestro debe auxiliarse de la lengua regional...»

versitaria; en Poch, de Reus, ab sa campanya, magnífica en resultats, a favor del treball manual educatiu; los esposos Viñas-Zaragoza, de Mora d'Ebre, a qui Deu ha fet y ells s'han juntat pera fer feina profitosa; y en Bages, de Reus, y en Montmany, de Montblanch, y en Casas, Gales y Ventosa, de Valls, y en Ribera, de Constantí, y en Vives, de Vandellós, y en Ribot, d'Aleixar, y en Soler, de Montroig, y la senyoreta Vilalta, de Reus, y en Gilabert, de Tarragona, y en Just, de Falset, y en Cabré, de Gratallops, y en Nogués, de Dosrius, y en Roca, de Tarragona...

Això ha fet que fins ara fa poch, gairebé n'estavam convensuts de que eran una veritat totas aquestas ficcions enlluernadoras y la realitat brutal, eloquent, nos ha fet fatalment caure del *burró*, com vulgarment se diu; del gloriós pedestal ahont nos havíen colçat, perquè si, tants visionaris enlluernats gracies a sa buida serrameca.

Aquesta caiguda fatal que a tots nos deixà aplaçarats seu que un sotat reviscolament s'iniciés per alguns indrets d'Espanya, especialment de Catalunya, a l'apareix un célebre manifest firmat per un general, heroe d'un dia y que sense energia ni talent pera ferlo prevaleixer, no pogué defensarlo de las debilitats inconcebibles d'un Silvela, de l'ignorancia d'un Villaverde, de las malevolències d'un Dato y de tota la corrua de politichs que vejan en els la fi de las concupiscencias, llur allunyament del dolcissim nèctar presutivó: en una paraula, un probable escursament del ronsal que'ls té fermats, casi per *in eternum*, a l'aimable menjadora.

La paraula *autonomía*'ls sonà a las orellas com soroll antípatic y esgarrafador pera sos nervis, y tots a la una, grans y petits, cacichs y caciquets y cacicassos treballaren pera ferla oblidar aquella paraula, per esborrarla del diccionari, y sos entusiastas y generosos partidaris foren batejats ab los més vils adjectius que sapigueren escullir. Lo manifest d'en Polavieja que havia reunit a la sombra de sus promeses, tan discutidas y treballadas, tanta gent de bona voluntat desparegué de l'escena en mitj del sarcasme y de l'alegría general de tots los politichs y sols quedà d'ell un trist recort, un desengany més.

Coin en la vida, cap moviment conscient, cap idea enlluernada fuig sense deixar rastre, la gent que s'havían ja posat en contacte, especialment, per tots los indrets de la nostra terra no's deixaren abatrer pels primers revessos y continuaren en contacte íntim, en segura correspondencia, sos cors glatint més fort que mai, a l'uníssim, a l'amor de las mateixas esperances, al desitj de fer que la nostra aimada patria tornés a ser lo que havia sigut abans; y coincidint forosament ab los antichs regionalistes foren neixir lo gran moviment autonomista que tantas y tantas manifestacions va presentant en Catalunya en tots los ordres de la vida.

Una de tantas y de las més importants és la gran Associació agrícola catalana-balear de la que vosté ha sigut fa poch temps digníssim president. Es son objecte principal la defensa y perfeccionament de l'agricultura; feina per demés llorable y que ab intel·ligència y ferma enteresa van portant a cap sus benemèritas juntas. En aquest desgraciat país més que en cap d'altre, tot va fatalment lligat a la política y per més accorts salvadors que las assambleas prenguin, per més desitjos que als ministres fassin arribar los agricultors per boca de l'associació, son portaveu oficial, als ministeris, a las Corts, per tot arreu ahont hi hagi gent que cobrin y que sembla que venen obligats a atendre a aquell que'ls paga, en cap d'aquests llochs, ahont impere la més supina ignorància y'l més absolut desdeny pera tot lo que treball significa, se'ls escoltarán: sempre faràn otdos de mercader.

Nasqué, allavors, la seva literatura del segle d'or, que anava creixent a mida que anava aumentant la nostra decadència. Ampulosa, altisonant, plena d'una inflor alimentada per un gasto furiós de tots los ridicols adjectius propis de nobles cursis y tronats ab forsa titols, forsa quartels en sos escuts, pocas, ben pocas monedes dins de sos escalcells.

No és, mon benvolgut amich, en veritat, ma idea fer aquí una exposició crítica de la literatura castellana. En primer lloc, que no'm considero ab prou forsas y coneixements pera ferho, y en segon lloc, que no és aquest l'objecte de ma carta.

Es altre ben diferent món objectiu y si'm permet y sa paciència és prou pera llegirlo fins son últim mot, potser que pugui donar-se compte de quins són mos desitjos, que crech, que tenen d'ésser los mateixos que animan a tots los qui en esta terra del Camp de Tarragona combregan en nostres ideas salvadoras.

Urb i orbe, en vers y en prosa, en diaris y en discursos, s'ha proclamat sempre en aquesta desgraciada Espanya, que era nostra pobre nació la més rica, la més valenta, la més sabia, la més hermosa del món.

Espanya—la de la literatura del segle d'or.

Espanya—la nació agrícola per exceŀlencia, el *granero d'Europa*.

Espanya—*La bodega del mundo*.

Espanya—La més rica.... y sos cambis al 40%.

Això ha fet que fins ara fa poch, gairebé n'estavam convensuts de que eran una veritat totas aquestas ficcions enlluernadoras y la realitat brutal, eloquent, nos ha fet fatalment caure del *burró*, com vulgarment se diu; del gloriós pedestal ahont nos havíen colçat, perquè si, tants visionaris enlluernats gracies a sa buida serrameca.

Aquesta caiguda fatal que a tots nos deixà aplaçarats seu que un sotat reviscolament s'iniciés per alguns indrets d'Espanya, especialment de Catalunya, a l'apareix un célebre manifest firmat per un general, heroe d'un dia y que sense energia ni talent pera ferlo prevaleixer, no pogué defensarlo de las debilitats inconcebibles d'un Silvela, de l'ignorancia d'un Villaverde, de las malevolències d'un Dato y de tota la corrua de politichs que vejan en els la fi de las concupiscencies, llur allunyament del dolcissim nèctar presutivó: en una paraula, un probable escursament del ronsal que'ls té fermats, casi per *in eternum*, a l'aimable menjadora.

La paraula *autonomía*'ls sonà a las orellas com soroll antípatic y esgarrafador pera sos nervis, y tots a la una, grans y petits, cacichs y caciquets y cacicassos treballaren pera ferla oblidar aquella paraula, per esborrarla del diccionari, y sos entusiastas y generosos partidaris foren batejats ab los més vils adjectius que sapigueren escullir. Lo manifest d'en Polavieja que havia reunit a la sombra de sus promeses, tan discutidas y treballadas, tanta gent de bona voluntat desparegué de l'escena en mitj del sarcasme y de l'alegría general de tots los politichs y sols quedà d'ell un trist recort, un desengany més.

Coin en la vida, cap moviment conscient, cap idea enlluernada fuig sense deixar rastre, la gent que s'havían ja posat en contacte, especialment, per tots los indrets de la nostra terra no's deixaren abatrer pels primers revessos y continuaren en contacte íntim, en segura correspondencia, sos cors glatint més fort que mai, a l'uníssim, a l'amor de las mateixas esperances, al desitj de fer que la nostra aimada patria tornés a ser lo que havia sigut abans; y coincidint forosament ab los antichs regionalistes foren neixir lo gran moviment autonomista que tantas y tantas manifestacions va presentant en Catalunya en tots los ordres de la vida.

Una de tantas y de las més importants és la gran Associació agrícola catalana-balear de la que vosté ha sigut fa poch temps digníssim president. Es son objecte principal la defensa y perfeccionament de l'agricultura; feina per demés llorable y que ab intel·ligència y ferma enteresa van portant a cap sus benemèritas juntas. En aquest desgraciat país més que en cap d'altre, tot va fatalment lligat a la política y per més accorts salvadors que las assambleas prenguin, per més desitjos que als ministres fassin arribar los agricultors per boca de l'associació, son portaveu oficial, als ministeris, a las Corts, per tot arreu ahont hi hagi gent que cobrin y que sembla que venen obligats a atendre a aquell que'ls paga, en cap d'aquests llochs, ahont impere la més supina ignorància y'l més absolut desdeny pera tot lo que treball significa, se'ls escoltarán: sempre faràn otdos de mercader.

Nasqué, allavors, la seva literatura del segle d'or, que anava creixent a mida que anava aumentant la nostra decadència. Ampulosa, altisonant, plena d'una inflor alimentada per un gasto furiós de tots los ridicols adjectius propis de nobles cursis y tronats ab forsa titols, forsa quartels en sos escuts, pocas, ben pocas monedes dins de sos escalcells.

No és, mon benvolgut amich, en veritat, ma idea fer aquí una exposició crítica de la literatura castellana. En primer lloc, que no'm considero ab prou forsas y coneixements pera ferho, y en segon lloc, que no és aquest l'objecte de ma carta.

Es altre ben diferent món objectiu y si'm permet y sa paciència és prou pera llegirlo fins son últim mot, potser que pugui donar-se compte de quins són mos desitjos, que crech, que tenen d'ésser los mateixos que animan a tots los qui en esta terra del Camp de Tarragona combregan en nostres ideas salvadoras.

Urb i orbe, en vers y en prosa, en diaris y en discursos, s'ha proclamat sempre en aquesta desgraciada Espanya, que era nostra pobre nació la més rica, la més valenta, la més sabia, la més hermosa del món.

Dignis acceptar l'expressió de mos enllarats y fideus sentiments.

Séu així, S. Q. B. S. M.,

LADIFER.

Tarragona 31 Agost 1904.

PERA RECTIFICAR

La refutació o comentari de la sèrie d'articles que ha tingut l'amabilitat de dedicar-me *Colaborador militar* del *Heraldo* m'obligaran a escriure uns altres tants o més, per com no cobro de l'Estat y la fensa m'au-sorveix tot lo temps, limitar la contestació a aquest sol article y encara borronejat poch menys que a estil teleigràfic.

Comensal d'un distingit escriptor confessant sincerament que'ls optimismes d'abans ja no'ls té avuy y que considera molt compromesa la situació dels russos a la Manxuria, fent apropòsit d'això una sèrie de lògiques deduccions ab quinas no puch menys d'estar conforme perquè desde'l primer dia venim sostenintlas desde aquelles columnas.

Però, acabat lo primer dels articles que comentem, de tòns verament pessimistas pera las armas russas, tracta de fer lo *Colaborador militar* una compensació entre'ls exèrcits rus y japonés ab manifesta parcialitat a favor del primer. Extraure unes quantas mostra cullidas a l'etzar.

Entre aquestas n'hi han una que'm crida l'atenció y és lo atribuirli major desprendiment y abnegació a la oficialitat russa, perquè proporcionalment moren més oficials russos que japonesos. Pera mí aquest fet no prova més que una cosa, yés que l'official rus se veu en la necessitat d'exposar-se més, lo qual ja se sab lo que vol dir: que'l soldat obeix poch o ronseja massa.

Fa després una comparació entre'ls

generals Kouropatkin y Kuroki, trobant en lo primer evidents analogías a lo Gran Capità y ab lo Duch de Alba, y a Kuroki, faltat d'intel·ligència per no haver escomès a Kouropatkin *inmediatamente y a jornadas forzadas*, para obligar-le a combatir, sin darle temps de retirar-se ni recibir refuerzos; y después de vencerlo, situar simultàneamente les dos plaças russas para terminar la conquesta de Mandchuria en una sola brillantissima campanya. Realment ab aquest plan, la campanya hauria resultat brillantissima, magnífica y extra-rapidíssima; però desgraciadament, la realitat no allarga ni camina tant com la fantasia..... Si la guerra fos cosa tan fácil com fer ampollas, tal vegada los japonesos foren ja a Moscou o's russos a Tokio, que per falta de ganas no quedaría; mes lo non possumus lo mateix entrebanc a un Napoleó que a un Kuroki.

També d'un distingit crítich extremadament parcialitat ab lo següent càcul: baixas dels japonesos durant la campanya, 100.000. Reforços russos a raho de 600 diaris, 60.000. Ergo, 160.000 unitats a favor dels russos, equivalent a una gran victòria. En aquest compte hi observem un petit lapsus: que's deixa al tinter las baixas russes y's reforsos japonesos, perquè si aquells últims tenen 100.000 homes fòra de combat, no és ilògich suposar que'ls primers no tenei altres tants. Per aquest cantó de las baixas no resulta res a favor dels russos, y per cantó dels reforsos... la ventatja és evident a favor dels nippons que per mar han pogut y poden transportar quantas tropas vulguin. Com se veu, la gran victòria russa tampoc resulta pel costat dels números.

En quant als critiquillos (rufleus) de la nació decadente (Inglaterra) podrán ser apassionadament fanàtics del Japó; però tenen una ventatja y es que parlen sempre ab major coneixement de las coses que no salten. Y això fa que no diguin tants disbarats.

Acarabé manifestant al distingit escriptor que en aquesta guerra tan poch simpàtics me són los russos com los japonesos, puig uns y altres buscan ferse amos de l'Asia, a costas dels pobres xinos, que serán los que a fi de comptes pagaran la pata.

Deurà volgut dir la *segunda inauguració* perquè, si mal no recordem, nosaltres ja'n varem presenciar una *primera inauguració*, ja fa una pila d'anys, y per cert que si la memòria no'n fa falta, lo *lança-cabos* va funcionar d'una manera bastant imperfeta.

Veurem, ara, si ab l'experiència de tant anys anirà una miqueta millor, y cuidado, que ho és convenient que aquesta màquina funcioni bé, perquè de naufragis n'hi han molts a Tarragona y si aquest aparell hagués funcionat deguda forma, qui sab, mentre de Déu, si un cap llençat a temps y ben dirigit, hauria pogut evitar que's oseguissin bon nombre de projectes enlluernadors y de profits indubtables; entre'ells, lo parch-mòbil, la liquidadora, los bous, lo puerto militar, l'academia de Toledo, etcetera, etc.

S'hi fan festas lluïdes, Tarragona

te'n té de cuidar la marina y no cal que patim; tot anirà més bé que no voldrem.

Lo COLABORADOR PAÍS.

Comentaris

Lo pobret Tching-Pom-Y passa una temporada horribles

Xacolates POBLET, de Tarragona

Aquesta antiga fàbrica clients hi trovaran surtit de Lo dipòsit està instalat pera complaure a sa nombrosa parroquia de Barcelona, ha establert en aquella ciutat un dipòsit, ahont los totas les classes que fabrica la casa **Poblet** y als mateixos preus que aquí. en lo Colmado **Pelayo**, Rambla de Canaletas. 9, Barcelona.

parlava d'altra cosa que del *sabi* catedràtic de la Manxuria, y, a manera d'una ona desbordada, la fama anava creixent, creixent fins al punt que's diputats tractaren de demanar al Parlament que's concedís al catedràtic *carabassero* lo diploma de l'immortalitat.

Y així fou en efecte; a la primera sessió que's cebrà, un representant de la nació, interpretant lo sentir del país y dels seus companys, feu la petició en tota regla, creyent que en aquest assumptu tot s'hauria reduit a bufar y fer ampollas.

Però! President, que era més viu que una centella, s'aixecà molt contrariat y digué: Sembla estrany que vosaltres sigieu també tan pavanas venint aquí a fer una petició exòtica y que ha de donar un resultat contraproduent. Què prova en favor de aqueix catedràtic lo que a cada examen hagi de suspendre a casi tots los seus alumnes? Jo no'l coneix, ni n'he sentit a parlar mai, gràcies a Déu, però'm figuro que té d'esser un cabrío, un tipò excèntrich y empírador que no crech capás d'inventar la pòlvora, ni de fer cap obra que valgui la pena d'ocuparse d'ell; perquè si tinguis un dit de front, ja compendrà què s'ira terra als ulls suspenyent tan bojamunt com vosaltres diu-que ho fa; y si és veritat, com vosaltres assegureu, que no fa cap campana y que no pert ni un minut de classe, y ab tot hi fer això encara té de suspender d'aqueixa manera tan desaforada, digueu que aquest bon senyor és una verdadera calamitat. Què diriau d'un boter que treballés com un negre, però que no li sortis mai cap bota bona? Què diriau d'un advocat que treballés nit y dia, però que perdés tots los plets, d'un metge que matés tots los malalts y d'un arquitecte a qui se li enfonzessin tots los edificis que construeix? Un catedràtic, que no pot sortir de fer apendre l'assignatura als seus deixebles, ell mateix se fa'l procés. Lo que vos puch dir és que si aquest senyor estés a las meves ordres tindria una paga proporcionada al valor dels seus serveys: no sé allá, a la Manxuria, com se governan respecte d'aquest punt: no sé com tractan a las personas, que donan senyals evidents d'inèptitud en lo desempeyo del seu càrrec; però si fos aquí, jo vos juro per las barbas del qui més estimo que'l posaria a dieta riguerosa fins a tant que hagués alcansat l'aptitud pera fer com cal la feina que té entre mans. No li valdría ampararse en l'inmunitat del seu càrrec, ni en la sombra de las disposicions legals, perquè si allò no és un país de ximples no pot haver-hi cap llei que autorisi barrabassas com las que vosaltres heu contar d'aquest senyor. Y ara perquè vegeu quan encertat estich en la meva negativa, nombrarem una comissió peia que vagi a la Manxuria y estudii la vida y miracles del *sabi* catedràtic, y tinch la seguretat que'l resultat d'aquestas gestions corroborarà la meva actitud.

Marxaren los comissionats ab una pila de resmes de paper pera buida-ri allí tota la ciencia del discutit catedràtic; y amparats en sa forma invisible, se replegaren tots en la classe, a punt ja d'escriure y d'anar anotant en lo paper totes las ideas lluminosas, tots los concepets enllairats, totes las teories sublims que havian de sortir d'aquelle testa privilegiada; però quan varen oir aquella sèrie de tonterías, aquell enfilar de vulgaritats y aquella munid d'incongruències, s'enfeyan creus. Alashoras s'explicaven perfectament la mala gana ab que hi feyan cap tots los deixebles, aquell continuo badallar y estirar-se, lo frenesi ab que esperavan que toqués l' hora pera sortir; lo mirar sempre l'rellotje y'l donarhi cor de tan sovint perquèls hi sembla que sempre estava parat y la respiració profunda que exhalaven a l'abandonar aquell lloch que'l consideraven com lo punt d'un suplici esgarriós.

Los misteriosos comissionats examinaren molt detingudament tots los racòns y racònts del famós catedràtic y per fi se'n anaren a escoltar la conferència que donà sobre'l feminisme y quedaren entontits y abatuts.

En un full de paper d'un llibret de fumar escriuen tota la ciencia que li pogueren descobrir, y encara los

circular d'una persona quin càrrec de jutjador s'ha fet públich o s'ha deixat traslluir per en levant.

Una preocupació d'aquesta lley, ha de malmetre per forsa totes las bones condicions que l'artista duga en si naturalment. Allavors l'artista ha de callar lo que sent y arreglárselas de la mellor manera possible pera combinar una mena de parodia ab cert barnís personal si es que té prou talent pera lograrho; una mena de parodia ridícula, d'impressions enmatllades, que no enganyaran, per manyosa que's presenti la disfresa, a ningú que tingui un criteri mitjanament encertat de lo que és art veritable.

L'ilus que descendeixi al nivell de las petitesses apuntadas y's pagui dels falsos aplaudiments que'n provenen, serà esclau tota sa vida d'aquelle visió mentidera de glòria quins límits may s'estenen més enllà d'una existència vanitosament estúpida.

Tinguèmho per cosa certa: tan sols aquells que a l'arriscar-se a la lluita enllairin bandera d'independència, conseguirán definitivament la victòria.

QUIQUET.

NOVAS

No som fatalistes, però de vegadas un home ha d'acotxar lo cap devant de l'evidència. Vostès haurán observat que hi ha persones que quan ha de ploure se deixan lo paraigüas a casa y que quan lo prenen és infalible que'l sol estabellarà las pedras. També haurán vist minyonas que sempre fan salat y altres que tiran per la dolsor y moltes que tiran... lo servey de taula pera que'l s'amos no se'n adonin de la diaria trencadissa. Personas que no poden tocar cap ne-goci que no l'escuerrin; que no parlan que no diguin un disbarat; que entenguin l'a per la b, ne trobaran més que un foch non'n crenirà.

Donchs bé: lo *Diario de Tarragona* és lo periòdic de més mala sombra del món, puig té demostrat fins a l'evidència que causa que defensa, causa perduda y con cuestas, que deya aquell, quals cuestas sempre han anat a l'esquena de la pobre pibilla.

Per sant Magí, volia'l *Diario* fer festas pese á quien pese, y, en efecte, ni siquera'n va tocar un mal reintegro. Ara ha tornat a la palestra y totas las senyals són de que tampoch traurem la rifa. Què prova això? Proba que'l *Diario* ha arribat a tal grau de descrèdit que ja ningú l'escucha o que'l poble no està per romansos. En nostre concepte hi ha molt de lo primer y bastant de lo segon.

Y si no, vagin trayent comptes. Dissapte foren cridats a l'Alcaldia tots los presidents de societats y directors de periòdics, acudintihi'ssensyors Guasch, Baradat, Tarin, Juanola, un redactor de *La Cruz y el Sr. Perulles*, president de la comissió de festas. Los reunits, entre que era'n pochs y que sols podian disposar de cinc cents duros, quedaren bastant desanimats. D'aquesta fredor se'n pot deduir que l'esperit del poble no està pera festas, puig de no ser aixís hauríam vist lo d'ara fa pochs anys que casí expontàniament s'engresca y'ls vehins adornaren carrers, organisen festas y resultà un programa de primera a satisfacció dels forasters que'n visitaren.

Engany... l'Ajuntament no té diners y'ls vehins poch disposats a donarne. D'efectiu sols queda l'entusiasme de quatre chicos de la premsa, a qui no costa gens d'engrescar-se perquè ja saben que a la seva butxaca no hi han pas de trucar. Això serà tan sensible y lamentable com vostès vulguin, però... és veritat.

Tornant al *Diario*, nos permetrà que li diguem que no és ell lo més indicat pera donar llissons a ningú y molt menys de patriotisme local. Qui com la gent del *Diario*, ha disposat dels destins de Tarragona en l'època de las vacas grassas y no va fer més que ensorrallà; los que s'han opositat sempre a tota iniciativa del poble; los que reventaren l'institució gremial pera portarnos a un Guijarro; los que sempre apoyan a tots los explotadors de Tarragona; los... que han fet de Joan Robles, no deurian

parlar de patriotisme ni de si anèm pa trás ni pa lante. Callar deurià, y gracias que'l poble's toleri.

—Camisas y corbatas alta novetat. Camiseria de Pau Brú, comte de Rius, 20.

Ha sigut designat pera portar l'estandard en la proressó que tindrà lloch avuy a Torredembarra, en honor de la patrona de la vila Santa Rosalia, nostre distingit amic en Román Macaya a qui felicitèm per tan merescut honor a l'ensembs que li agraïm l'atenció que ab nosaltres ha tingut convidantnos a acompanyarlo en tan solemne acte.

Deya l'*Heraldo de Tarragona* del divendres passat: «El Colegio Médico de esta ciudad nombró ayer Presidente del mismo á D. Ramón Barceló; Secretario, á D. José Cañellas; Tesorero, á D. Luis Soler; y Contador, á D. José Porta».

No calificarem de poch verídica la notícia, però si de poch cuidado d'informació, donchs nos consta que'l Colegi de Metges de la província de Tarragona (y no d'aquesta ciutat) lo dia 19 d'Agost (y no ahir) va elegir la seva Junta de Gobern en la forma següent:

President: Dr. D. Ramón Barceló Estivill; Vocals: D. Marián Magriñá Pujol, D. Ramón Castellet Morató, D. Joseph Viejobueno Doilet, don Joan Farré Serra, D. Victori Mallol Queralt, D. Simeó García Fontcuberta, D. Benvingut Esteban Lahoz, don Blay Andrés Royo; Tresorer: don Lluís Soler Cañellas; Contador: D. Joseph Porta Vidal; Secretari: D. Francesc Cañellas Elias (y no Joseph.)

Aquesta Junta pendrà posessió, un dels días de la setmana entrant.

Ha partit nostre Gobernador. Per més que'n s'haguèm fregat y més fregat los ulls, cap senyal hi havèm pogut trobar de llàgrimas per sa partenza. De sa gestió, pochs recorts agradables haurà deixat a no ser sos treballs, may prou alabats, pera arreligar la qüestió dels consums. Tarragona may tindrà prou paraules pera glorificarlo y l'arrendataria de consums, potser, tampoch. May nos han faltat parellas de guardia civils pera recordarnos que devem estrictament pagar los drets de pòrtas tal com mana la santa... mare consumera.

Ab aquest assumptu sí que'n ha demostrat un afecte entranyable y, es clar, que sa marxa anirà seguida de totes las benediccions d'aquest veïnat.

Senyor Maestre, per Déu, no torni; fassins aquest favor.

TIP DE FRANCESC SUGRÀNES, COMTE DE RIUS, 9.

Ibarra y C. a de Sevilla

Línia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo,

Marín, Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastiá, Bayonne, Bordeaus, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Sorirà d'aquest port lo dia 8 de Septembre lo vapor **Cabo Palos**, son capitá don Ignacio Aromburo, admès cárrega y pasatgers pera's citats ports.

Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

Servizio Italo-Spagnuolo

Línea regular de grans y ràpits vapors entre l'Espanya, França, Italia Portugal, Alger y Marruecos

Sortidas fixes y semanals del port de Tarragona pera Nissa, San Remo, Porto Maurizio, Oneglia y Génova.

Sortidas quinzenals y directas pera Marsella, Alger, Lisboa, Oporto, Setubal, Lagos, Fharo, Olhão, Portimao y Villarreal.

Servey directe sense trànsbord pera Melilla, Tanger, Mogador, Mazagán, Casablanca y Safi.

S'admet carga pera tots los ports del món, ab coneixement directe y trànsbord a Génova o Lisboa.

S'admet també passatgers de 1.ª y 3.ª classe.

Vapors de la Companyia: Ausonia, Helvetia, Hispania y Alemagna. Para informes: Sra. Vda. de Terré Astó, Rebolledo, 17.

Collegi de Tarragona

Fundat a l'any 1873 Martí Ardenya, 6

DIRECTOR

D. Joan Vendrell Huguet

L'edifici d'aquest col·legi està instalat en un dels punts més higiènichs d'aquesta ciutat, aixecat en el centre de la població y apartat de tot bullici popular.

Les tres sales destinades a la primera enseñanza són suficientment grans pera's trenta alumnes que's destinan a cada una d'elles, corresponen per alumne triple espai que'l reglamentari.

Té sala de dibuix que serveix així mateix pera taller de treballs manuals.

Compta ab un gimnassi, un teatre y un es-pai pati pera esbarjo dels alumnes.

Material abundant y adequat als sistemes y mètodes d'ensenyança adoptats per l'establimet.

Los honoraris són:

Alumnes de grau elemental y de pàrvuls, 3 pessetas mensuals.

Id. de id. superior, 5 pessetas mensuals.

Pensionists, mitj. pensionistas y recomen-nats a preus convencionals.

Desde'l primer de Septembre quedan oberts las classes.

ESTUDI

de pràcticas mercantiles

baix la direcció de

D. Bartomeu Lartigau

Interventor del Banc d'Espanya a n'aquesta plassa

Preparació completa pera l'ingrés en l'esmentat Establimet.

Classes especials pera l'ensenyança de la teneduría de llibres, càculs mercantils, corresponsència comercial, reforma de la llittera inglesa, rodona y grega.

R. St. Carles, 20, 2.ª, esquerra

Se contestan las consultas relatives a l'establimet de comptabilitat especials, balanços y liquidacions de comerciants, societats, testamento, etc., etc.

Neurastenias

clorosis,

debilitat general,

anemia

se curan radicalment ab l'ús del

NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES

EN TOTAS LAS FARMACIAS

TALLERS
d'Arts Sumptuaries
DE
FÉLIX RIBAS

Carrereta Castelló, TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuaries.
Projectes y presupostos detallats de les obres que ho requereixin.

Emulsió NADAL

Es la meller y més agradable

Única que conté 80 per 100 d'oli de fetaje de bacalà y glicerofosfats y hipofosfats de cals y de sosa.

Aprobada y recomanada pels Colegios de Mejors y Farmacèutichs de Barcelona, mitjançant l'anàlisis dels Srs. Drs. Bonet, Catedràtics de Farmacia de Marít y Codina Länglin, de Barcelona.

Es aliment concentrat, medicament tònic, estipulant del desenrotollo físich, creixensa d'óssos y surtida de las dents. Necesaria als nens, embrassadas, veles y persones débils; pera las enfermetats consuntivas, convalescència, diabets, tos, catarros, tisísis, escròfules, raquitisme, linfatisme y dolors; aumenta la lllet y la vitalitat.

DE VENDA

Farmacías y magatzéms de drogas:

A Tarragona, Major, 14

Uniò-36. Tarragona

Hores de classe.—PINTURA.—Classe pera noys: De set a dos quarts de nou del matí.

Classe pera senyoretas.—De dos quarts de dues a les tres de la tarda.

DIBUIX.—Pera senyoretas: A la mateixa hora de la classe de pintura.

Pera noys: De set a dos quarts de nou del vespre.

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigües de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim bo, que resisteix tota prova al devall d'un canaló.

Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebòns, que ni Rafael ni Murillo los podrian fer melló, apropòsit per regalos; causan gran admiració.

Trobarán també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totas menes que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

LO CAMP DE TARRAGONA

GIOI

INTERCITTINA

OTV

Drogueria Plana

Antiga casa Figueras

Real, 6. cantonada Rebolledo, 20

En aquesta casa trobarà l'indústria, l'agricultura y las arts, un complet assortit de drogas, sulfat y primeras matèries per a robes riquesa garantida y d'importació directa.

PREUS LIMITATS VERITAT

Sofre FLORESTILLA de la meller marca TARRAGONA

Lo meller reconstituyent era combatre ab èxit totas las malalties nerviosas.

DE VENDIDA

Farmacia Plana

al costat de l'antiga

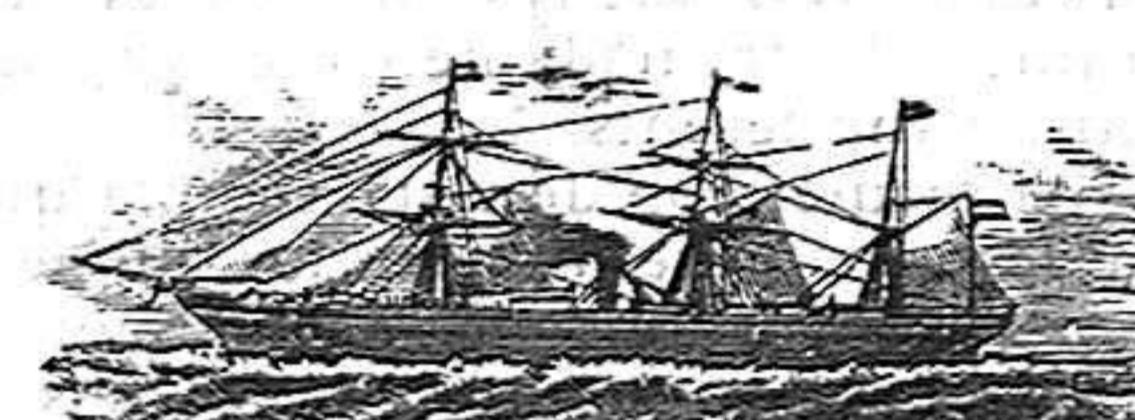
CASA FIGUERAS

Real, 6.—TARRAGONA

Provista de medicaments moderns adquirits d'origen.—Complet assortit de medicació pera curas antisèpticas.—Especialitzat en medicaments i extrangeres.

Aygues minero-medicinals

TARRAGONA

Serveys de la Companyia Trasatlàntica

Línia de Cuba y Méxic.—Lo dia 17 d'Agost sortirà de Bilbao, lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña, lo vapor **Alfonso XIII**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costa Firma y Pacífich ab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Nova-York, Cuba y Méxic.—Lo dia 26 d'Agost sortirà de Barcelona, lo 28 de Málaga y'l 29 de Cádiz, lo vapor **Montevideo**, directament pera Nova-York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo dia 11 de Agost sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **Antonio López**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de La Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello y La Guayra, admitem passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Combinació pel ferrocarril de Panamá ab les companyias de navegació del Pacífich, pera quals ports admets passatge y càrrega ab bitlets y coneixements directes. Combinació peral litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També càrrega pera Maracaibo, Coro, Carupano, Trinitat, Guanta y Camaná ab trasbord a Curaçao.

Línia de Filipinas.—Lo dia 13 d'Agost sortirà de Barcelona, havent fet les escalas intermitjents lo vapor **Isla de Panay**, directament pera Génova, Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa Oriental d'Africa, de l'Índia, Iava, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo dia 3 de Setembre sortirà de Barcelona, lo 5 de Mílaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor **R. M. Cristina**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Línia de Canàries.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona, lo 18 de València, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de la Palma y Santa Cruz de Tenerife, retornant a Barcelona per Cádiz, Alacant y València.

Línia de Fernando Póo.—Lo dia 25 de Setembre sortirà de Barcelona, lo 130 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Póo, ab escalas a Casablanca, Mazagán y altres ports de la costa Occidental d'Africa y Golf de Guinea.

Línia de Tanger.—Sortidas de Cádiz: dilluns, dimecres y dissabtes. Pera més informes dirigir-se a son agent **D. EMILI BORRÀS**.

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organio-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.

Despullas, tercerilla, etz., grans llegums, etz.

COMISSIONS Y REPRESENTACIONES

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4.—Tarragona

Joan Ruiz Porta

Procurador

Mendez Nuñez, 16, 2. -TARRAGONA

Anuncis a preus reduïts

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada ab la flor, tendre, fresca y esculpidà del taronger agre y's vend en botellas de 1/4 de litre al preu d'una pesseta.

A l'engrès importants descomptes. Farmacia y laboratori de **A. Serra**.—Demarar **AIGUA RAF SERRA**

Aigua Raf SERRA